

Asia: VN/13333/2025

## **Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (valmistavan opetuksen lisäopetus ja aamu- ja iltapäivätoiminnan rahoitus)**

### **Lausunnonantajan lausunto**

#### **Mitä mieltä olette perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksesta?**

Turun kaupunki suhtautuu myönteisesti valmistavan opetuksen lisäopetukseen edellyttäen, että se ei tosiasiaassa venytä kaikkien oppilaiden opiskelun venymistä valmistavassa opetuksessa kaksivuotiseksi.

#### **Onko perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus mielestänne tarpeellinen?**

Turun kaupungin perusopetuksessa on viime toimintavuosien aikana ollut noin 300-350 peruskouluikäistä oppilasta valmistavassa opetuksessa. Määrä on merkittävästi korkeampi kuin 2010-luvulla.

Turun kaupungin näkemyksen mukaan valmistavan opetuksen enintään vuoden kestävä lisäopetus parantaisi merkittävästi niiden maahanmuuttotustaisten lasten kielellisiä valmiuksia, joilla on valmistavan opetuksen jatkumiselle eniten tarpeita. Lisäopetus olisi perusteltua kohdentaa niille oppilaille, joilla on vasta alkava luku- ja kirjoitustaito, puutteellinen kouluhistoria tai jotka ovat yläkouluiässä maahan tulleita. Nykytilanteessa kyseiset oppilaat eivät välttämättä ole saavuttaneet riittäviä kielellisiä valmiuksia, jotta he voisivat saavuttaa perusopetukselle asetetut tavoitteet.

Haasteelliseksi ryhmäksi tässäkin esityksessä jäävät ne peruskoulun loppuvaiheessa olevat tai vielä oppivelvollisuusiän loppuvaiheessa olevat nuoret, joilla ei ole minkäänlaista suomen tai ruotsin kielen osaamista maahan saapuessaan.

Valmistavan opetuksen lisäopetuksen järjestäminen perusopetuksen yhteydessä mahdollistaa oppilaiden välisen vertaisvuorovaikutuksen ja tukee oppilaiden sosiaalistumista kieleen ja kouluun.

Lisäksi se edesauttaa sekä arkikielen että opetuskielen luonnollista omaksumista, mikä ei toteudu samoin erillisessä valmistavan opetuksen ryhmässä. Ryhmämuotoinen opiskelu valmistavassa opetuksessa voisi tarjota puolestaan oppilaille tunneturvallisen ympäristön ja rauhallisen harjoitteluympäristön kielenoppimiseen. Ryhmämuotoinen valmistava opetus on erityisen tärkeää traumaoppilaille ja niille, jotka tarvitsevat vahvaa opettajan tukea kielenoppimisen alkuvaiheessa. Samassa yhteydessä on todettava, että myös hyvinvointialueiden tulisi tarjota riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut haastavimmissa tilanteissa oleville oppilaille.

Turun kaupungin näkökulmasta esityksen voidaan arvioida vaikuttavan myönteisellä tavalla maahanmuuttotilanteisiin lapsiin ja nuoriin edistämällä lasten kotoutumista, sillä valmistavan opetuksen lisäopetus parantaa edelleen edellytyksiä opetuskielen oppimiseen. Kielenoppija tarvitsee mahdollisuuksia toistoon, rauhalliseen ja turvalliseen oppimisympäristöön. Siksi joustavaa pienryhmittelyä olisi pedagogisista ja didaktisista näkökulmista tarkasteltuna ehdottomasti tarpeen hyödyntää, järjestettiin valmistavaa opetusta ryhmämuotoisena tai perusopetuksen yhteydessä. Alkuvaiheessa tarvitaan tuettu kieliympäristö, mutta myöhemmin oppilaat hyötyvät tarkoituksenmukaisesta koulun opetuskielen ja oppiainesisältöjen oppimiseen kohdennetusta kielellisestä tuesta. Mahdollisuutta tehostettuun kotimaisten kielten oppimiseen tulee tarjota myös valmistavan opetuksen ja sen lisäopetuksen jälkeenkin positiivisen diskriminaation periaatteiden mukaisesti.

Maahanmuuttotilanteiden lasten tarpeet ja elämäntilanteet voivat vaihtelevat suuresti. Esimerkiksi lasten sosiaali- ja terveydenhuollolliset tarpeet voivat liittyä lapsen elämäntilanteeseen. Valmistavan opetuksen lisäopetuksen tarkoituksena on kuitenkin ensisijaisesti tukea kielellisten valmiuksien kehittymistä, vaikka lisäopetuksella voi olla laajempiakin vaikutuksia lasten hyvinvointiin.

Perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus olisi tarkoitettu valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirtyville oppilaille, joilla ei olisi vielä riittävää peruskielitaitoa opetuskielessä. Siirtymisellä tarkoitettaisiin lähtökohtaisesti sitä, että perusopetukseen siirtyvät oppilaat olisivat päättäneet valmistavan opetuksen samana tai sitä edeltävänä vuonna. Peruskielitaito tarkoittaa sellaisia suomen ja ruotsin kielen valmiuksia, joita hän tarvitsee perusopetuksessa.

Opetuksen järjestäjä päättäisi valmistavan opetuksen lisäopetuksen opetusjärjestelyistä. Valmistavan lisäopetuksen oppilaat olisivat perusopetuksen oppilaita. Oppilaiden opetus voitaisiin järjestää esimerkiksi samanaikais- tai yhteisopetuksena tai pienemmässä ryhmässä, jolloin valmistavan opetuksen lisäopetusta voitaisiin antaa oppilaiden samanaikais- ja yhteisopetuksena tai pienemmässä ryhmässä, jolloin opetusta tarvitsevat oppilaat voisivat olla eri tilassa toisen opettajan kanssa.

Hyvää esityksessä on myös se, että jatkossa valmistavaan opetukseen olisivat oikeutettuja vain ne oppilaat, jotka eivät ole syntyneet Suomessa. Suomessa syntyneet lapset pitäisi saada varhaiskasvatuksen pariin ja osaksi suomenkielisiä ympäristöjä ja yhteisöjä mahdollisimman varhain.

Tällä hetkellä Jyväskylän yliopiston VOITTO-hankkeessa ollaan tuottamassa pedagogista arviointityövälinettä, jonka tarkoituksena on tukea sujuvaa siirtymää valmistavasta opetuksesta perusopetukseen. Odotamme tätä materiaalia innolla. Lisäksi olemme Turussa ottamassa käyttöön Helsingin kaupungin tuottamaa kielitaidon arvioinnin lomaketta meidän tarpeisiimme hieman muokattuna versiona niin valmistavaan opetukseen kuin perusopetukseenkin. Jokin valtakunnallinen mittaristo/lomakkeisto olisi tarpeen, ja ylipäänsä kaikki valtakunnallinen materiaali ja tuki lisäopetuksen toteuttamiseen ja sen arviointiin, kuka on lisäopetukseen oikeutettu.

### **Onko perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksen rahoitusratkaisu toimiva?**

Turun kaupungin näkökulmasta lisäinvestointi juurikin kotoutumisen alkuvaiheeseen on hyödyllistä ja vaikuttavaa. Lisäksi lisäopetuksen kiinteä määräraha helpottanee opetuksen järjestäjän systemaattista ja pidemmän aikavälin suunnittelua, mahdollistaen lisäopetuksen laadukkaan toteuttamisen.

Valmistavan opetuksen lisäopetus ei saa kuitenkaan muodostua automaatiksi, jolloin tosiasiasa kaikkien oppilaiden valmistava opetus muuttuisi kaksivuotiseksi. Tämä tarkoittaisi esimerkiksi Turussa uusien tilojen hankkimista sekä uutta henkilöstöä. Ehdotettu valtionosuus kattaa hyvin toiminnan käyttökustannukset, mutta ei mahdollista huomattavia tilainvestointeja. Myöskään pätevän ja sopivan opetushenkilöstön saannista ei ole takeita.

### **Onko teillä lausuttavaa aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korottamista koskevaan osuuteen esityksessä?**

Hallituksen esityksen mukaan aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuja koskeva perusopetuslain 48 f §:n muutos tulisi voimaan jo 1.1.2026, jotta korkeammilla maksuilla voidaan kompensoida valtion rahoituksen vähenemistä mahdollisimman täysimääräisesti. Esityksen tavoitteena on aamu- ja iltapäivätoiminnasta perittävien enimmäismaksujen korotuksella kompensoida kunnille aamu- ja iltapäivätoiminnan valtionosuuteen tehtävä 7 miljoonan euron valtion rahoituksen vähennys. Turun kaupungin näkemyksen mukaan esitys maksujen korotuksista on perusteltu, koska aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuja on korotettu harvoin, kuten esityksessäkin on tuotu esille. Asiaksmaksujen kehitys ei näin ollen ole seurannut kustannuskehitystä. Kunnat ovat kattaneet kustannuksia omarahoitteisesti taatakseen laadukkaan ohjatun toiminnan. Säädöksellä on jo tällä hetkellä säädetty enimmäismaksuista, joten kunnat voivat edelleenkin päättää mahdollisesti pienemmistä maksuista.

Aamu- ja iltapäivätoiminta takaa suurimmalle osalle koulunsa alkavia oppilaita turvallisen aamun tai iltapäivän koulutetun henkilökunnan parissa. Aamu- ja iltapäivätoiminnan maksut ovat sinänsä

maltillisia, ja esitetty korotus on linjassa viimeaikaisen palkkakehityksen kanssa. Oppilaalle tulee edelleen turvata mahdollisuus osallistua aamu- ja iltapäiväkerhotoimintaan huolimatta sosioekonomisesta taustastaan tai esimerkiksi kielisyydestään. Maksujen perimättä jättämis- tai alentamismahdollisuus on tärkeää. Voisi olla perusteltua säätää perimättä jättämisestä ja maksun alentamisesta tarkemmin, jotta varmistettaisiin yhtenäiset käytännöt myös kuntien välillä. Esimerkiksi jokin tuloraja, jolloin maksua ei perittäisi, ja maksu voisi olla esimerkiksi 50 prosenttia, jos tulot jäävät jonkin rajan alle. Tosin monimutkaiset säännöt aiheuttavat todennäköisesti lisääntyviä henkilöstökustannuksia maksujen määrittelyjä tekemään.

### **Onko teillä lausuttavaa aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen indeksisäännöstä koskevaan osuuteen esityksessä?**

Maksujen sitomisella indeksiin on tarkoitus säilyttää kuntien aamu- ja iltapäivätoiminnan laatu ja laajuus nykyisellään kustannusten kasvaessa. Indeksitarkistuksilla voidaan Turun kaupungin näkemyksen mukaan varmistaa, että maksut eivät jäisi jatkossa jälkeen yleisestä kustannuskehityksestä. Pykälän voimaantulo ehdotetaan siten, että ministeriö tarkistaisi sekä varhaiskasvatuksen asiakasmaksut että aamu- ja iltapäivätoiminnan kuukausimaksut samassa rytmissä aina parittomina vuosina, mikä on Turun kaupungin näkökulmasta ja todennäköisesti myös palveluja käyttävien näkökulmasta hyvä aikataulu.

Turun kaupunki kuitenkin toteaa, että aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korottaminen saattaisi johtaa siihen, että tiettyjen sosiaalisesti ja sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevien lasten osallistuminen vähenisi. Tämä voisi asettaa monilapsiset ja pienituloiset perheet eriarvoiseen asemaan. Jo voimassa oleva perusopetuslaki velvoittaa maksun perimättä jättämiseen tai sen alentamiseen tilanteissa, jossa huoltajan elatusvelvollisuus, toimeentuloedellytykset tai huollolliset näkökohdat huomioon ottaen siihen on syytä. Kustannustasoa vastaavilla maksuilla varmistetaan myös toiminnan säilyminen laadukkaana.

### **Onko teillä muuta lausuttavaa esitysluonnoksesta (esim. vaikutusarvioinnit)**

Turun kaupunki kiinnittää huomiota myös ehdotuksen mainintaan, jossa esiopetuksessa erityisopettajan opetuksessa erityisryhmässä saa olla enintään kymmenen oppilasta. Epäselväksi jää millaista esiopetuksen ryhmää tässä tarkoitetaan. Lähes poikkeuksetta esiopetuksen lisäksi lapsi osallistuu täydentävään varhaiskasvatukseen, ja samassa ryhmässä saattaa olla myös pelkässä varhaiskasvatuksessa olevia lapsia. Lapsen edun mukaista on saada olla koko päivän ajan samassa ryhmässä, ja tämän ehdotuksen mukaisen esiopetuksen erityisryhmän muodostaminen kuulostaa jäykältä ja erilaisia pedagogisia ratkaisuja kahlitsevalta. Kymmenen lapsen raja esiopetuksen ryhmässä rajoittaa joustavan inklusiivisen ryhmän muodostamista.

### **Voit jättää kommentit lausuntoon myös liitteenä**

[5460-2025 tiivistelmä.docx](#)

Jokela Merja  
Turun kaupunki - Kansliapäällikön päätös